

OSNOVNA ŠOLA FRANA KOCBEKA
Kocbekova cesta 21, Gornji Grad

MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNA NALOGA

MASKARA IN NAŠ PRVI MAKE-UP

Tematsko področje: sociologija

Avtorice:

Tajda Purnat, 8. razred
Laura Preprotnik, 8. razred
Manca Rihter, 8. razred

Mentorica:

Dušanka Colnar, učiteljica matematike in fizike

Gornji Grad, 2013

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Frana Kocbeka Gornji Grad.

Mentorica:

Dušanka Colnar, učiteljica matematike in fizike

Datum predstavitve:

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

- ŠD Osnovna šola Frana Kocbeka Gornji Grad, 2012/2013
- KG kozmetika, ličila, maskara, prvo ličenje, komunikacija učenk s starši
- AV PURNAT, Tajda/PREPROTNIK, Laura/RIHTER, Manca
- SA Colnar, Dušanka
- KZ 3342 Gornji Grad, SLO, Kocbekova 21
- ZA Osnovna šola Frana Kocbeka Gornji Grad
- LI 2013
- IN MASKARA IN NAŠ PRVI MAKE-UP
- TD raziskovalna naloga
- OP IV, 17s, 16tab, 3graf, 1pril
- IJ sl
- AI Skozi celotno zgodovino človeške civilizacije so ljudje poslikavali svoje telo in obraz. Z razvojem človeštva se je ohranjala sporočilnost poslikanega telesa, spreminjali so se le intenziteta, uporabljeni materiali, barve in vzorci poslikav, pa tudi družbeni položaj naličenih oseb in odnos oblasti do ličenja. Vedno pa je poslikava vključevala tudi oči. Tako kot danes so na veke in trepalnice nanašali barve. V raziskovalni nalogi smo opisale zgodovino ličenja in največ pozornosti namenile maskari za trepalnice. Poiskale smo podatke o nastanku in razvoju maskare, informacije o sestavinah maskare in o nezaželenih posledicah zaradi njene uporabe ter pregledale embalažo maskar na trgovskih policah. Zanimalo nas je, pri kateri starosti se deklice prvič naličijo, kje dobijo ličila in kakšno mnenje imajo o ličenju in uporabi maskar njihovi starši. Za intervju smo prosile in k reševanju ankete povabile ženske treh generacij, osnovnošolke, njihove mame in stare mame, ter primerjale njihove odgovore. Ugotovile smo, da v višjih razredih naše šole uporablja maskaro približno polovica učenk, da se starostna meja za prvi make-up znižuje in da deklice dobijo ličila za prvo ličenje prav pri svojih starših. Presenetila nas je ugotovitev, da se danes deklice začnejo ličiti že v nižjih razredih OŠ, nekatere pa že v vrtcu, in da se starši o pravilni uporabi, škodljivosti in odstranjevanju ličil redko pogovarjajo s svojimi hčerkami ali pa se sploh ne. Mislimo, da bi moralo biti takih pogovorov več, saj po TV slišimo le reklame za lepoto.

KAZALO VSEBINE

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA	II
KAZALO VSEBINE.....	III
KAZALO PREGLEDNIC.....	IV
KAZALO GRAFIKONOV	IV
KAZALO SLIK.....	IV
KAZALO PRILOG.....	IV
1 UVOD.....	1
1.1 UVODNE MISLI	1
1.2 RAZISKOVALNO VPRAŠANJE.....	1
1.3 HIPOTEZE	1
2 PREGLED OBJAV	2
2.1 PRVI STIK ČLOVEKA Z LIČENJEM.....	2
2.2 LIČENJE OČI.....	2
2.3 ZGODOVINSKI RAZVOJ MASKARE	3
2.3.1 <i>Stari Egipt</i>	3
2.3.2 <i>Rimljani</i>	3
2.3.3 <i>Eugene Rimmel</i>	4
2.3.4 <i>Maybelline</i>	5
2.3.5 <i>Max Factor</i>	5
2.4 MASKARE NA TRGOVSKIH POLICAH.....	6
2.4.1 <i>Količina uporabljenih kozmetičnih sredstev</i>	6
2.4.2 <i>Sestavine v običajni maskari</i>	6
2.4.3 <i>Naravna kozmetika</i>	9
2.5 KOZMETIKA IN ŽALOSTNE ZGODBE	10
2.5.1 <i>Zdravju škodljiv make-up</i>	11
2.5.2 <i>Poskusi na živalih</i>	11
3 METODOLOGIJA	13
4 IZSLEDKI IN RAZPRAVA.....	15
4.1 O PRVEM LIČENJU	15
4.2 UPORABA MASKARE PRI PRVEM LIČENJU	15
4.3 IZVOR LIČIL ZA PRVO LIČENJE	16
4.4 PRVO LIČENJE PRI ŽENSKAH TREH GENERACIJ	17
4.5 UPORABA MASKARE ZA TREPALNICE PRI UČENKAH.....	18
4.6 RAZMIŠLJANJE UČENK IN NJIHOVIH MAMIC O UPORABI MASKARE	18
4.7 RAZMIŠLJANJE O ŠKODLJIVOSTI MASKAR	20
5 SKLEPI.....	24
6 POVZETEK	27
7 ZAHVALE.....	28
8 PRILOGE	29
8.1 ANKETA O UPORABI KOZMETIKE ZA MAMICE DEKLIC, KI OBISKUJEJO OŠ.....	29
9 VIRI.....	33

KAZALO PREGLEDNIC

TABELA 1: STRUKTURA ANKETIRANIH UČENK	13
TABELA 2: V KATERI RAZRED SI HODILA, KO SI SE PRVIČ NALIČILA?	15
TABELA 3: UPORABA MASKARE PRI PRVEM LIČENJU.....	16
TABELA 4: KJE SO UČENKE DOBILE LIČILA ZA PRVO LIČENJE?	16
TABELA 5: UČENKE, KI SE ŠE NIKOLI NISO LIČILE	17
TABELA 6: STAROST PRI PRVEM LIČENJU	17
TABELA 7: UPORABA MASKARE PRI UČENKAH.....	18
TABELA 8: KAJ O TEM, DA UPORABLJAŠ MASKARO MISLIJO TVOJI STARŠI?.....	19
TABELA 9: PRIMERJAVA ODGOVOROV UČENK IN NJIHOVIH MAMIC.....	19
TABELA 10: KDAJ BI DEKLICE LAHKO ZAČELE UPORABLJATI MASKARO?	20
TABELA 11: RAZMIŠLJANJE O ŠKODLJIVOSTI MASKAR	21
TABELA 12: SPLOŠNO MNENJE O ŠKODLJIVOSTI MASKARE	22
TABELA 13: POGOSTOST POGOVOROV MAMIC S HČERAMI O KOZMETIKI.....	23
TABELA 14: PREGLED POTRJENIH IN OVRŽENIH HIPOTEZ	24
TABELA 15: ZELO MALO UČENK SE ŠE NIKOLI NI LIČILO	25
TABELA 16: STAROSTNA MEJA ZA PRVO LIČENJE SE ZNIŽUJE	25

KAZALO GRAFIKONOV

GRAF 1: MNENJA UČENK IN NJIHOVIH MAMIC O SDOVOLJENI UPORABI MASKARE	20
GRAF 2: PRIMEJAVA MNENI O ŠKODLJIVOSTI MASKARE.....	22
GRAF 3: 60% ANKETIRANCEV MISLI, DA JE MASKARA ŠKODLJIVA	22

KAZALO SLIK

SLIKA 1: LEVO IN DESNO - LIČENJE V STAREM EGIPTU.....	3
SLIKA 2: LIČENJE PRI RIMLJANIH.....	4
SLIKA 3: EUGENE RIMMEL.....	4
SLIKA 4: LEVO IN DESNO - RIMEL JE IZRAZ ZA MASKARO	4
SLIKA 5: OGLAS ZA MASKARO MAYBELLINE	5
SLIKA 6: MASKARA MAYBELLIN KOT »CAKE MASKARA«.....	5
SLIKA 7: MAX FACTOR V SVOJEM LABORATORIJU	6
SLIKA 8: MAX FACTORJEVA TRGOVINA V LOS ANGELESU	6
SLIKA 9: PRIMER POHVALJENE MASKARE ŠT. 1	8
SLIKA 10: PRIMER POHVALJENE MASKARE ŠT. 2	8
SLIKA 11: PRIMER POHVALJENE MASKARE ŠT. 3	8
SLIKA 12: PRIMER POHVALJENE MASKARE ŠT. 4	8
SLIKA 13: MASKARA IN NARAVNA KOZMETIKA ŠT. 1.....	10
SLIKA 14: MASKARA IN NARAVNA KOZMETIKA ŠT. 2.....	10
SLIKA 15: KOZMETIKA, KI VSEBUJE STRUPENE SNOVI IN JE BILA IZLOČENA IZ PRODAJE ŠT. 1	11
SLIKA 16: ZARADI VSEBOVANIH STRUPENIH SNOVI SO JO IZLOČILI IZ PRODAJE	11
SLIKA 17: LOGOTIPI	12

KAZALO PRILOG

PRILOGA 1: ANKETA	29
-------------------------	----

1 UVOD

1.1 Uvodne misli

Vse učenke smo rade lepe, urejene in privlačne, vendar to dosežemo na različne načine, z vedenjem, držo telesa, govorjenjem, s frizuro, z načinom oblačenja in z make-upom. Ob neki priložnosti smo opazile, da se je nekaj deklic izrazito naličilo. Zaradi tega smo začele razmišljati o make-upu pri učenkah v osnovni šoli.

Najprej smo klepetale samo o sebi, saj smo zelo različne. Ena od nas uporablja make-up vsak dan, druga le občasno, tretja pa nikoli. Kljub temu smo dobre prijateljice in ne obsojamo ena druge glede tega, kako in koliko se liči. Iz tega klepeta je nastal pogovor o tem, kako se ličijo naše sošolke in druge učenke na šoli in na koncu smo se odločile, da to tematiko bolj natančno raziščemo. Ker je maskara po našem mnenju najpogosteje uporabljeno ličilo, ki se ga da tudi dobro skrivati pred starši, smo se odločile, da bomo med vsemi ličili največ pozornosti namenile prav maskari za trepalnice.

1.2 Raziskovalno vprašanje

Zanimalo nas je, pri kateri starosti se deklice prvič naličijo, kje dobijo ličila in kakšno mnenje imajo o ličenju in uporabi maskar njihovi starši. Prav tako nas je zanimalo, koliko deklic se liči na nižji stopnji in koliko na višji stopnji ter ali se starši strinjajo, da njihovi otroci uporabljajo ličila oz. maskaro.

1.3 Hipoteze

Postavile smo naslednje hipoteze:

- 1.H: Večina deklic začne uporabljati ličila v zadnji triadi OŠ.
- 2.H: Večina učenk je pri prvem ličenju uporabila tudi maskaro.
- 3.H: Večina učenk je ličila za prvo ličenje dobila pri starših.
- 4.H: Starostna meja pri prvem ličenju se znižuje.
- 5.H: Večina učenk v 3. triadi že uporablja maskaro.
- 6.H: Učenke in njihove mamice imajo enako mnenje o uporabi maskare pri osnovnošolkah.
- 7.H: Večina anketiranih meni, da uporaba maskare ni škodljiva.
- 8.H: Mamice se s hčerkami bolj malo pogovarjajo o kozmetiki in njeni uporabi.

2 PREGLED OBJAV

2.1 Prvi stik človeka z ličenjem

S poslikavo obraza in telesa so se ukvarjali že ljudje v prazgodovini. Vzroka za poslikavo sta bila dva, potreba po zakrivanju in kamuflaži (lov, skrivanje pred divjimi živalmi in drugimi plemeni) ter želja po nadvladi in vzbujanju strahu (znotraj lastnega plemena, zastraševanje pripadnikov tujega plemena). Postopoma so se vzroki začeli spreminjati. Člani plemenske skupine so z okraševanjem in poslikavo telesa začeli izražati pripadnost skupini, sporočali o statusu in družbenem položaju posameznika v skupini, s okrašenim telesom pa so želeli tudi očarati nasprotni spol. Če so torej ljudje sprva poslikali telo zaradi nuje po preživetju, so kasneje s preslikavo želeli sporočiti kakšna je njihova vloga v skupini. [2]

Z razvojem človeštva se je ohranjala sporočilnost poslikanega telesa, spreminjali pa so se barve in vzorci poslikav. Tudi spol in družbeni položaj oseb, ki so se ličile, se je spreminjal. Tako je bilo npr. v starem Egiptu ličenje zelo popularno, ličili so se tako moški kot ženske. Za svetlitev in temnitev kože so uporabljali rumeno in oranžno barvo. Rumeno barvo sta uporabljala oba spola, oranžno pa samo moški. V antični Grčiji je zanimanje za »make-up« upadlo, oboževali so namreč naravno lepoto. V starem Rimu je bilo ličenja ponovno več, vendar je bilo rezervirano pretežno za aristokracijo. V času zgodnjega krščanstva se je praksa ličenja kljub nasprotovanju Cerkve v zmanjšanem obsegu nadaljevala, v srednjem veku in renesansi pa se je bolj razširila. Moško ličenje je bilo aktualno približno do leta 1850 [3]. Kralj George IV. je porabil ogromno denarja za kreme, pudre in parfume. Kasneje, v viktorijanski Angliji, se je uveljavilo mnenje, da je dekorativna kozmetika vulgarna, primerna samo za igralce v gledališčih. Njena uporaba se je zmanjšala, moški pa je sploh niso več uporabljali.

Zanimive so razlike med ličenjem Francozinj in Britank v 18. stoletju. Spoštovane Francozinje so si svetlile obraz, senčile veke in nanašale veliko rdečila, francoske prostitutke pa so nasprotno uporabljale malo ličil. V Britaniji je bilo ravno obratno, ravno spoštovane gospe so uporabljale zelo malo ličil. Danes pa lahko opazujemo razlike v ličenju mladih in starih žensk. Mlada dekleta se ličijo tako, da bi bile videti starejše, starejše gospe pa tako, da bi bile videti mlajše.

Zelo različno so ličenje žensk odobravale oblasti. S. Vovk navaja: »Konec 18. stoletja je bilo v Britaniji ličenje žensk, predvsem izrazita uporaba rdečil, zelo razširjena. Kljub temu so oblasti sprejele zakon, po katerem je za vse ženske, ne glede na starost, status in razred, ki so zapeljale podanike Njene visokosti v poroko z uporabo parfumov, barv, lasulj, visokih pet, ... to nemudoma pomenilo razveljavitev zakona in sojenje zaradi čarovništva. S prehodom v 19. stoletje so takšni in podobni zakoni začeli propadati. Trg kozmetike je namreč prinašal vedno več denarja.« [2] Tudi v moderni dobi nekatere oblasti niso odobravale ličenja. Eva Celec v svojem diplomskem delu navaja, da je Adolf Hitler izjavil, da je barvanje obraza primerno za klovne in ne za ženske arijske rase. [4]

2.2 Ličenje oči

Barve, stili in intenzivnost ličenja obraza so se v preteklosti spreminjali. Vedno pa je bilo prisotno ličenje oči. Prvotna funkcija ličenja oči je bila, da bi svoje oko zaščitili pred škodoželjnimi duhovi in demoni. Oči, ki jim pravimo tudi zrcalo duše, so navduševale stare

Egipčane. Postali so pravi umetniki v njihovem okraševanju in poslikavanju. Za njihovo dekoracijo in poudarjanje so uporabljali širok spekter naravnih sestavin. Pri senčenju oči so uporabljali različne barve; rjavo, zeleno, rdečo, črno, turkizno. Senčilo in temna obroba okoli oči, kohl ali kajal, je bila narejena iz zmletih pečenih mandljev, svinca, črnega oksida bakra, ogljika, rjave orhideje, železovega oksida in nekaterih drugih sestavin [4]. Trepalnice so barvali z ogljem. Z uporabo oglja in kajala so dosegli daljše, gostejše in temnejše trepalnice, hkrati pa je ličenje oči služilo zaščiti pred močnim soncem, vetrom in prahom.

Skupina francoskih znanstvenikov je raziskala snov, s katero so Egipčani obrobili oči. Ta zmes je vsebovala tudi svinec in svinčeve soli. S kemičnimi postopki so ugotovili, da svinec v zelo majhnih količinah ne ubija celic, ampak celo proizvaja molekule dušikovega oksida, ki krepi imunski sistem in odbija bakterije. [5]

2. 3 Zgodovinski razvoj maskare

2. 3.1 Stari Egipt

Kot daljnega predhodnika maskare lahko omenimo staroegipčanski kajal in oglje. Uporabljali so ga za enake namene kot danes uporabljamo maskaro. Maskara za oči torej ni neko novo odkritje moderne dobe, ampak njeni začetki segajo skoraj 4000 let v preteklost.[6]

Slika 1: Levo in desno - ličenje v starem Egiptu

2.3.2 Rimljani

Za temnenje trepalnic so tudi Rimljani uporabljali oglje in kohl, ki mu je bil včasih primešan žafran ali antimon. Za zgostitev in potemnitev trepalnic so včasih uporabljali tudi ostanke zgorele plute. [7]

Slika 2: Ličenje pri Rimljanih

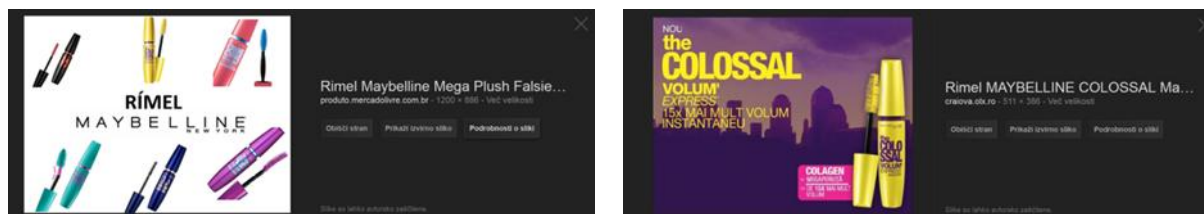
2.3.3 Eugene Rimmel

Taki so bili začetki barvanja trepalnic. Skozi zgodovino so se spreminjali po sestavi in načinu nanosa. Tradicijo doma izdelanih pripomočkov kot sta pepel ali saje, zmešana s sokom bezgovih jagod, je prekinil Eugene Rimmel (1820 – 1887). Bil je Francoz, ki je leta 1830 v Londonu odprl trgovino House of Rimmel in že leta 1834 je postal eden najbolj poznanih parfumerjev. [7]

Slika 3: Eugene Rimmel

Zelo je znan tudi po »maskari«, ki jo lahko štejemo za predhodnico sodobne maskare. Izdelana je bila iz premogovega prahu in vazelina in je povzročila pravo revolucijo med ženskami, ki so jo začele množično uporabljati. V 2. polovici 19. stoletja je postala beseda »rimmel« sinonim za »maskaro«. Danes beseda »rimel« pomeni »maskara« v več svetovnih jezikih. Uporabljajo jo npr. Nizozemci, Portugalci, Romuni in Turki.[8]

Slika 4: Levo in desno - rimel je izraz za maskaro

2.3.4 Maybelline

Maskaro, ki je še bolj podobna današnji, je iznašel kemik Tom Lyle Williams. V revijah o modi in make-upu smo prebrale, da je bila narejena iz mešanice premogovega prahu in vazelina. Ta pasta je bila shranjena v škatlici. S posebno krtačko, ki so jo zmočile z vodo in je bila priložena, pa so jo potem ženske nanašale na trepalnice. Na podoben način danes nanašamo senčila za oči. Gospod Williams je imel sestro Maybel, ki si je pri ognjišču ožgala trepalnice in prav zanjo je izdelal prototip te nove maskare. Poimenoval jo je Maybelline, kar naj bi bila skovanka besed Maybel in vazelina.[9] Zasledile pa smo informacije, kjer je skovanka Maybelline drugačne razložena [7]. Na začetku je takrat 19-letni Tom Lyle Williams res za svojo sestro izdelal mešanico vazelina, premogovih saj, bombaževega olja in žafranovega olja, ki bi sestri pomagala obnoviti ožgane trepalnice. Toda to kremo, ki ni vsebovala barvil, so leta 1915 prodajali pod imenom "Lash-Brow-Ine" in so jo izdelali v "Maybell Laboratories". Leta 1917 so dali na tržišče nov izdelek z imenom Maybelline in je imel povsem drugačne sestavine. V njem sploh ni bilo vazelina, ampak mešanica stearinske kisline (ena od maščobnih kislin) in natrijeve baze (natrijev hidroksid) ter pigmentov. Vse skupaj je bilo kot suha mešanica stisnjeno v trdno ploščico in so ji rekli »cake maskara«. Znamenito ime maskare Maybelline zato verjetno ni skovanka imena njegove sestre »Maybel« in »vaseline«, ampak gre za podaljšanje besede Maybel v ime laboratorija. Kakor koli že, imeni produktov Lash-Brow-Ine in Maybelline sta se uporabljali od 1917 do 1921. Po tem so uporabljali ime Maybelline za vse svoje izdelke. Leta 1923 pa se je tudi Maybell Laboratories preimenovalo v Maybelline. Bilo je uspešno že v tistih časih, vsem uporabnicam kozmetičnih sredstev pa je dobro poznano tudi v sedanjem času.

Slika 5: Oglas za maskaro Maybelline

Slika 6: Maskara Maybellin kot »cake maskara«

2.3.5 Max Factor

Maskaro v obliki »cake maskara« so potem posodobili in je dobila tako obliko, kot jo ima še danes – tubo z okroglo krtačko. V javnih objavah lahko preberemo [9], da so tako maskaro prvi oblikovali pri Max Factorju. S tem mislijo na ameriško podjetje Max Factor, ki je še danes eno vodilnih podjetij v kozmetični industriji. Če pa smo bolj natančni, pa moramo povedati, da je prvo maskaro z okroglo krtačko izdelal na poljskem rojen Maksymilian Faktorowicz (1872 – 1938), ki se je kasneje preimenoval v Max Factor.[10] Kot učenec se je pri nekem farmacevtu navdušil za kozmetiko, kasneje pa je odprl svoj salon z ročno izdelanimi šminjami, lasuljami in kremami. Neka gledališka skupina je od njega kupila nekaj

izdelkov, ti pa so pripomogli k temu, da so jih opazili bogati ruski gledalci in jih začeli uporabljati, Max Faktor pa je postal uradni lasuljar in oblikovalec maske za ruski balet. Ker se je kot jud počutil ogroženega, je leta 1904 imigriral v Ameriko. Dobro je izkoristil svoje znanje in razvoj filmske industrije, ki je zahtevala drugačno, lažjo kozmetiko in leta 1909 ustanovil podjetje Max Factor & Company [9]. Z razvojem kozmetične industrije je razvijal tudi jezik za sporazumevanje. Nastale so nove besede. Ena izmed njih je »make-up«, ki jo je prvi uporabil prav g. Max Faktor. [11]

Slika 7: Max Faktor v svojem laboratoriju

Slika 8: Max Faktorjeva trgovina v Los Angelesu

2.4 Maskare na trgovskih policah

2.4.1 Količina uporabljenih kozmetičnih sredstev

Med kozmetična sredstva uvrščamo vse izdelke, ki negujejo in varujejo videz ali vonj človeškega telesa. Razdelimo jih lahko na dve skupini [4]

- negovalno kozmetiko (osebna nega, nega kože, nega las)
- dekorativno kozmetiko (ličila, odstranjevalci ličil, dišave, parfumi)

Eva Celec v svojem diplomskem delu navaja raziskave, s katerimi so ugotovili:

- da človek povprečno na svojo kožo nanese povprečno 126 kemičnih sestavin
- da povprečna ženska dnevno uporabi vsaj 12 različnih kozmetičnih izdelkov.

Glede na veliko količino kozmetičnih sredstev, ki jih nanašamo na kožo, bi pričakovali, da ljudi zanima, kaj vsebuje posamezen izdelek, pa žal včasih ni tako.

2.4.2 Sestavine v običajni maskari

Z uporabo maskare želimo doseči tri osnovne cilje:

1. podaljševanje trepalnic
2. zgoščevanje trepalnic
3. sijaj trepalnic

Poleg tega imajo maskare še druge, za uporabnike privlačne lastnosti npr. so vodoodporne, se ne razmažejo, lahko jih odstranimo z vodo, krepijo trepalnice, spodbujajo rast... V trgovinah je naprodaj veliko število različnih maskar.

Ogledale smo si embalažo maskar v drogerijah in ugotovile, da sestavine na teh izdelkih sploh niso navedene. Ker pa nas je vseeno zanimalo, kakšne snovi so v maskari, smo podatke začele iskati na spletu, spraševale smo v lekarni, pri optiku in prodajalke v drogerijah. Nekaj konkretnih odgovorov smo dobile na spletu. Na spletni strani [12] www.bambino.si so navedene naslednje sestavine:

- Parafin in karnaubin vosek

Parafin pridobivajo v rafinerijah kot stranski produkt rafinacije nafte, karnauba pa izvira iz brazilskega pragozda. Obe sestavini vsebujeta pigment, ter umetno podaljšujeta in zgoščujeta trepalnice.

- Železov 3 oksid

V tej snovi je veliko temnega, črnega metalnega pigmenta (10% mase). Navajajo, da lahko njegove feromagnetne lastnosti vplivajo celo na sliko pri magnetni resonanci, v obliki skupka na mestu vašega očesa, ki ga lahko zdravnik razbere kot melanom. Če slučajno greste na magnetno resonanco odsvetujejo uporabo maskare!

- Trietanolamin

S to sestavino dosežejo večji volumen trepalnic.

- Disteardimonium Hectorite

Je dušikova alkoholna molekula. Hectorite je vulkanska glina, ki obloži trepalnice in daje polnost in pozitiven naboj. Molekule objamejo trepalnice in jim dajejo večji volumen.

- Bizmutov oksiklorid

To je pigment s čarobnimi magnetnimi lastnostmi. Ta snov je zadolžena za trepalnični sijaj. Podoben učinek je imela tudi snov guanin. Ker je ta beseda podobna besedi guano, zato so se pojavile govorice, da so se v maskari pojavili iztrebki netopirjev. A tudi te govorice niso ustavile prodaje proizvoda.

- Karbonat

To je polarna molekula, kar pomeni da ima vsak njen konec drugačen električen naboj. Zato privlači ali odbija različne materiale (voda, prah, solze,..).

- Dikrom-trioksid

Za to snov je značilno, da je odporna je na toploto, svetlobo in kemikalije. Dodajajo jo zato, da trepalnice odbijajo infrardečo svetlobo.

- Pantenol

Ta snov je koristna za suhe trepalnice. Obnovi in hidratizira trepalnice, zaradi dodanega vitamina B5 pa trepalnice postanejo tudi manj občutljive in lomljive.

Danes številne kozmetične hiše kar naprej izumljajo »idealno« maskaro, ki jo bodo ponudile ženskam. Kako med velikim številom podobnih maskar in ob množičnih reklamah izbrati najboljšo maskaro zase? Na nekatere potrošnike vplivajo cene izdelkov, na druge pa zunanji videz maskare, in na tretje morda priporočila znancev. Nekaterim potrošnikom pa pri odločitvi pomagajo ocene in lestvice, ki so objavljene v raznih revijah. Povzemamo mnenje urednic revije Vogue, ki so sestavile naslednji seznam najboljših maskar na svetu [13].

1. YSL Volume Effet Faux Cils Shocking - Maskara je odlična za vse ženske, ki imajo občutljive oči in še posebej primerna za tiste, ki uporabljajo kontaktne leče.

Slika 9: Primer pohvaljene maskare št. 1

2. L'oreal Paris Voluminous Falsefiber Lashes - Maskara je dokaj bogata in odlična za večerne priložnosti, prav tako pa se zelo lahko izpira z oči.

Slika 10: Primer pohvaljene maskare št. 2

3. Covergirl Lashperfection - inovativna struktura ščetkice oprime vsako trepalnico posebej in to že pri prvem nanosu. Negovalna formula, ki je bogata z vitamini pa daje trepalnicam anti-gravitacijsko.spodbudo. Občutek na trepalnicah je izjemno lahek, kar je odlično za dolg delovni dan.

Slika 11: Primer pohvaljene maskare št. 3

4. Maybelline New York Falsies Flared by Volum' Express - Maskara zagotavlja daljše, debelejše in temnejše trepalnice. Edina pomanjkljivost je morda ta, da se malo težje odstranjuje, kar vam utegne vzeti malo več časa.

Slika 12: Primer pohvaljene maskare št. 4

5. Lancome Hypnose Doll Lashes - Ščetkica v obliki palčke in formula, obogatena z najlonskim prahom, zagotavljata natančno ločitev trepalnic. Formula je najbližji dokaz temu, kako bi ultra debele trepalnice morale izgledati, pri tem pa zagotavlja povsem naraven videz. Ščetka oprime in loči celo najmanjše trepalnice ter jim daje dovolj volumna in dolžine.

6. Lash Control Volumizing - Mešanica organskih sestavin (cveta kamilice, ginka balboe in ekstraktov korena ginsenga) prihaja tudi v zelo priročni tubi. Reakcije na to maskaro so

pogosto zelo pozitivne. Trepalnice so ob uporabi zavihane, debele in podaljšane, poleg tega pa je maskara izjemno obstojna.

7. Revlon Grow Luscious Plumpig Mascara - Ta maskara poudari trepalnice za 200 %, formula za odebelitev pa poskrbi za moč in nego trepalnic. Zelo gladko se nanosi, ne pušča sledi okrog oči in trepalnicam daje dolžino. Poleg tega pa teže maskare zagotovo ne boste čutili na trepalnicah.

8. Benefit They're Real - Nova ščetka te maskare se prilagaja trepalnicam ter jih podaljšuje, definira in uvija. Če jo nanesete že zjutraj, ste lahko prepričani, da bo zdržala vse do večera.

9. Rimmel London Volume Flash Scandal'Eyes - Ta maskara obljublja simetrične in poudarjene trepalnice ter dramatičen efekt, ki ga mnoge ženske iščejo.

Ne glede na to, katero maskaro uporabimo, moramo upoštevati, da imajo vse maskare rok uporabe. Stare maskare so škodljive, ker se v njej začnejo nabirati bakterije, te pa lahko povzročijo različna vnetja oči [14] Izdelovalec naravne kozmetike Alexami v kotičku z nasveti pravi; »Ne glede na to, katero znamko maskare uporabljate, morate maskaro zavreči 6 mesecev po odprtju, da se izognete prekomernemu nabiranju bakterij.« [15]

2.4.3 Naravna kozmetika

Danes se ljudje vse bolj zavedajo škodljivosti kemikalij v ličilih in kremah zato vedno bolj uporabljajo naravno kozmetiko, ki vsebuje naravne in organske snovi. Kupimo jo lahko na raznih internetnih straneh in posebnih drogerijah z naravno kozmetiko. Proizvajalci naravne kozmetike so zavezani, da njihovi izdelki niso preizkušeni na živalih. Izdelki so prijazni do živali, narave in kože. Vsebujejo snovi, ki so primerne za občutljivo kožo, so brez konzervansov, raznih kemikalij, naftnih derivatov, umetnih barvil, so brez sulfatov in ostalih dražečih snovi.

V zadnjem času pa lahko v reklamah zasledimo tudi pojem mineralna ličila. Minerale, ki jih najdemo v zemeljski skorji zdrobijo v fin prah, nato pa jih obdelajo. So najčistejša in najbolj naravna vrsta kozmetike, saj ne potrebujejo umetnih barvil ali konzervansov. V nasprotju z običajno kozmetiko naj prava mineralna kozmetika ne bi vsebovala nikakršnih strupenih snovi ali cenениh polnil, kot so smukec, sintetična barvila, paraben, in dražil, kot je bizmutov oksiklorid [6].

Proizvajalec mineralne kozmetike, npr. Aleksami, na svoji spletni [15] strani zagotavlja, da njihova kozmetika ne vsebuje:

- smukca,
- karmina
- umetnih barvil
- bizmutovega oksiklorida
- paraben konzervansov
- mineralnih olj ali njihovih derivatov
- sintetično poudarjenih barvil

Slika 13: Maskara in naravna kozmetika št. 1

V Sloveniji je eden od najbolj znanih ponudnikov naravne kozmetike trgovina OrCa. V nasprotju z običajnimi trgovinami, lahko na njihovi spletni strani najdemo natančne podatke, katere sestavine vsebujejo maskare in druga ličila ter kreme, ki jih prodajajo. Proizvajalci naravne kozmetike so zavezani, da njihovi izdelki niso preizkušeni na živalih [16]

100% Pure naravna Maskara za podaljševanje trepalnic, odtенок robida

Cena: 21.00 €

Povsem naravna in vegetarijanska 10ml maskara podaljšuje, ločuje in neguje vaše trepalnice, za piko na i pa jim doda še sijaj. Vsebuje pigmente robid, pro vitamin B5, vitamin E, ter proteine ovsa in pšenice, ki ohranjajo vaše trepalnice zdrave. Nežna, naravna formula je primerna za vse uporabnice, tudi tiste občutljive in za tiste, ki nosite kontaktne leče. 100% Pure, 100% naravno.

Uporaba:
Nanesite na trepalnice in po potrebi ponovite nanos.

Sestava:
Organic Green Tea, Vitamin E (a-tocopherol), Honey Beeswax, vsebuje nekaj ali vse od sledečih pigmentov: Blackberry, Blueberry, Black Tea, Grape Skin, Pomegranate, Acai Berry, Boysenberry, Blackcurrant and Raspberry, Oat Protein, Wheat Protein, Provitamin B5, Seaweed Powder, Coconut Stearic acid, Mica (for shimmer in the Blackberry and Blueberry), Cocoa Butter, Pearl Powder, Rice Powder, Cacao Powder and Powdered Coffee Beans, Lavender Honey, Extracts of Oregano, Thyme, Rosemary, Lavender in Golden Sea.

[Povečaj fotografijo](#)

Slika 14: Maskara in naravna kozmetika št. 2

2.5 Kozmetika in žalostne zgodbe

Že površen pregled objav, reklam in opisov maskar pove, da nas kozmetična industrija veliko bolj seznanja s tem, kako lep in zapeljiv videz bomo imele uporabnice maskar, kot pa s tem, kako se maskara pravilno uporablja in katere snovi so v njej. Prav tako se manjkrat pojavijo informacije o tem, ali so morda snovi v maskari škodljive ali celo strupene. V zvezi s to problematiko smo našle še dve skupini zaskrbljujočih podatkov. Prva je povezana z izdelki na trgovskih policah in druga s poskusi, ki jih izvajajo na živalih.

2.5.1 Zdravju škodljiv make-up

Z ličili, ki se jih nanaša na obraz, se želi doseči lepši zunanji videz. Pri tem pa za uporabnike ličil ni vedno pomembno, iz katerih snovi je izdelano ličilo. Te snovi so lahko škodljive za zdravje. Iz preteklosti in iz sedanjosti so znani primeri ličil, ki so vsebovala strupene snovi, med katerimi je najbolj znan svinec.

Tako so si npr. ženske v 4. stoletju posvetljevale obraz in prsi z vodotopno svinčeno barvo. Bledi videz kože je bil v preteklosti moden dalj časa in je poudarjal plemenitost in bogastvo. Ljudje pa so za doseganje bledega videza uporabljali mešanico svinčevega oksida, hidroksida in karbonatov. Ta kombinacija ni bila zdravju nič kaj prijazna saj je po dolgotrajnejši uporabi lahko povzročila tudi smrt. Med tako imenovana smrtonosna kozmetična sredstva pa so spadala tudi senčila za oči ali rdečila za ustnice, ki so poleg svinca vsebovala tudi merkurjev in antimonijev sulfid. Povsem vsakdanje je tako bilo, da je prekomerna uporaba takih kozmetičnih mešanic imela negativne učinke na uporabnike, ki so se kazale kot telesne deformacije, slepota, številne alergijske reakcije in v nekaterih primerih celo smrt [4].

Tudi sodobna kozmetika lahko vsebuje za ljudi nevarne in strupene snovi. Čeprav so testirana v laboratorijih in podvržena kontroli, jih je občasno vseeno lahko dobimo v trgovinah. V Evropski uniji obstaja sistem RAPEX, preko katerega države izmenjujejo informacije o neprimernih izdelkih. Leta 2009 so na Irskem in v Italiji [17] našli svinec v več ličilih, jih izločili iz prodaje in o tem obvestili tudi druge države. V Sloveniji takih izdelkov takrat niso odkrili.[18]

Kozmetični komplet- »Natural beauty«
Znamka: Fun & Colors
Številka izdelka: 91246/ npd-0005
Opis: Torbica vsebuje senčilo za oči, maskaro in ličilo za ustnice.
Država porekla: Hong Kong

Slika 15: Kozmetika, ki vsebuje strupene snovi in je bila izločena iz prodaje št. 1

Znamka: Fun&Colors
Številka izdelka: 91236/FCO4R033
Opis: Kozmetični komplet sestavljajo senčila za oči, maskara in šminke.
Država porekla: Hong Kong

Slika 16: Zaradi vsebovanih strupenih snovi so jo izločili iz prodaje

2.5.2 Poskusi na živalih

Vsak izmed nas vsak dan uporabi vsaj eno kozmetično sredstvo, pa naj bo za umivanje rok, odišavljanje, za odpravljanje gubic ali za vlaženje kože. Na embalaži si navadno najprej preberemo, ali je izdelek klinično preizkušen oziroma varen za uporabo. Na žalost pa se ne zavedamo, da je nekdo moral preizkusiti izdelek pred nami, da lahko na embalaži vse to piše. In običajno so to preizkusili na živalih. Zakon o zaščiti živali pravi, da je testiranje na živalih prepovedano, ker je to mučenje živali. Nimamo pa podatkov ali se vsi proizvajalci teh pravil zares držijo tudi v praksi [19]. Na spletu lahko najdemo »črne« in »bele« sezname podjetij. Na črnem seznamu so podjetja, ki izvajajo testiranja na živalih. Po tu [19] objavljenih podatkih je bilo v letu 2006 do živali najbolj neusmiljeno podjetje P&G. V letu 1991 naj bi to

podjetje eno vrsto testov izvedla na 300 živalih. Žalostno je, da zaradi raznih testiranj vsako leto v hudih mukah umre preko 50.000 živali [20].

Kako vemo, da nek izdelek ni bil testiran na živalih? Od 11. marca 2013 dalje bo Evropska unija zaprla vrata kruti kozmetiki. Od tega dne naprej bosta v EU prepovedana uvoz in prodaja kozmetičnih izdelkov in sestavin, testiranih na živalih [21]. Do takrat pa lahko pred nakupom pogledamo na beli seznam, na katerem so naštetih proizvajalci, ki svojih izdelkov in sestavin v izdelkih ne testirajo na živalih. Takšen seznam najdemo na spletni strani Društva za zaščito živali Ljubljana <http://www.dzzz.si/>. Pomagamo si lahko tudi z logotipi na embalažah izdelkov, ko niso bili testirani na živalih [21].

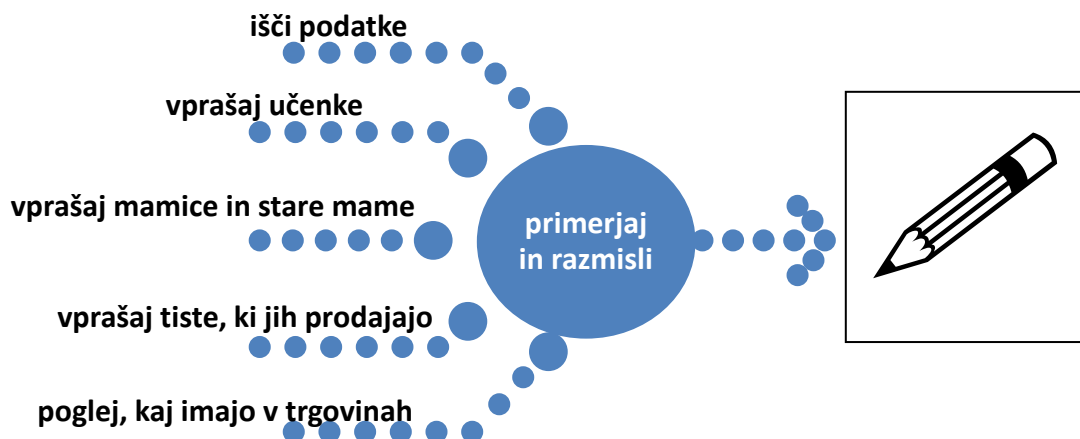

Slika 17: Logotipi

3 METODOLOGIJA

- Načrt našega dela

Za temo, s katero smo se ukvarjale (make-up), smo se odločile hitro. Malo več časa pa je bilo treba, da smo v širokem področju make-upa izbrale nekaj, kar nas zanima in kar bomo zmogle razumeti. Ko smo izbrale naslov, smo narisale shemo, kaj in kako bomo delale.

- Pregled objav

Veliko podatkov o ličenju in maskari za trepalnice smo našle na spletu, v revijah in v diplomskih nalogah študentov, nekaj pa v pogovoru z različnimi osebami.

- Mini anketa na papirju

Učenke naše šole so odgovorile na vprašanja v anketi. Anketiranih je bilo 88 učenk od 1. do 9. razreda, ki so stare od 6 – 15 let.

Tabela 1: Struktura anketiranih učenk

Razred	1. r	2. r	3. r	4. r	5. r	6. r	7. r	8. r	9. r
Število anketiranih učenk	11	4	5	8	9	17	12	14	8

Anketa se je odvijala v živo, s svinčnikom in papirjem. Pri analizi odgovorov smo pri nekaterih hipotezah upoštevale vse odgovore, pri nekaterih pa smo izločile tiste učenke, ki se ne ličijo ali pa »o tem še niso razmišljale«. Vprašale smo jih:

SPRAŠUJEMO O TVOJEM PRVEM LIČENJU			
1. V kateri razred si hodila, ko si se prvič naličila?			
2. Kje si takrat dobila ličila?	a) Pri starših	b) Pri prijateljih	c) Sama sem jih kupila
3. Ali si takrat uporabila tudi maskaro?	Da	Ne	
SPRAŠUJEMO O SEDANJI UPORABI MASKARE			
4. Ali sedaj še uporabljaš maskaro?	Da	Ne	
5. Kako pogosto jo uporabljaš?			
a) Vsak dan	b) 3-4 krat na teden	c) 1-2 krat na teden	d) Zelo redko, le ob posebnih priložnostih
6. Kaj o tem, da uporabljaš maskaro, mislijo tvoji starši?			

a) Starši se strinjajo	b) Starši se ne strinjajo	c) Staršem je vseeno	d) Sploh ne vedo, da jo uporabljam
7. Ali se ti zdi uporaba maskare škodljiva za oči?	a) Da	b) Ne	c) O tem še nisem razmišljala

- Spletna anketa in pogovor z mamicami in starimi mamami

Izvedle smo spletno anketo in pogovor z mamicami ter s starimi mamami učenk 7., 8. in 9. razreda. Anketo smo po e-pošti poslale na 30 naslovov učenk. Odgovorilo je 24 učenk, 15 mamic in 14 starih mam. Vprašanja za učenke in mamice&stare mame so bila podobna. Zastavile smo jih zato, da smo lahko primerjale odgovore žensk treh generacij. Vprašanja te ankete so v prilogi.

- Pogovori z zaposlenimi

V živo, po telefonu in po e-pošti smo se pogovarjale z zaposlenimi v drogerijah, lekarnah, kozmetičnih salonih, okulistih in srednji šoli za kozmetiko. Seznam vprašanih je v prilogi. Vprašali smo jih:

- ali se jim zdi uporaba maskare škodljiva za oči
- ali so se že kdaj srečali z osebo, ki bi imela težave (alergije,...) zaradi maskare
- ali morda vedo, katera snov v maskari povzroča alergije

- Embalaža maskar za trepalnice

Pregledale smo embalažo maskar v drogerijah dm Mozirje in dm Celje. Želele smo izvedeti, kaj piše na embalaži:

- ali so napisane sestavine, ki jih maskara vsebuje
- koliko lahko deklice naše starosti razumejo besedilo na embalaži
- ali je napisano kakšno opozorilo ali navodilo za uporabo

Ugotovile, smo, da na embalaži maskar piše samo ime proizvajalca in ime te maskare.

4 IZSLEDKI IN RAZPRAVA

4.1 O prvem ličenju

Anketirale smo 88 učenk naše šole, in jih vprašale, v kateri razred si hodila, ko si se prvič naličila. 11 učenk se še nikoli ni naličilo, ostalih 77 pa nam je napisalo, kdaj se je to zgodilo.

Tabela 2: V kateri razred si hodila, ko si se prvič naličila?

V kateri razred si hodila, ko si se prvič naličila!					
Razred, v katerem so se prvič ličile	Število odgovorov		Število vprašanih učenk	Učenke, ki so se že ličile	Učenke, ki so se že ličile (v %)
v vrtcu	6				
v 1.razredu	18		11	11	100
v 2.razredu	12		4	3	75
v 3.razredu	5		5	4	80
v 4.razredu	8		8	8	100
v 5.razredu	5	→	9	9	100
v 6.razredu	8		17	17	100
v 7.razredu	10		12	8	67
v 8.razredu	5		14	12	86
v 9.razredu	0		8	5	63
se ne liči	11				

Rezultati so nas presenetili. Vidimo:

- da so v 1. triadi (1.-3.razred) uporabile ličilo vse učenke razen dveh in to pri 6-7 letih
- da so v 2. triadi (4.-6.razred) vse učenke že uporabljale ličila
- da v 3. triadi (7.-9.razred) ličil še ni uporabilo 9 od 34 učenk, kar je 26% vseh vprašanih. Od 34 deklic 3. triade se jih je 25 že ličilo in od teh se jih je 15 ali 60 % prvič naličilo šele v 3. triadi, pri starosti 12-13 let, ostalih 40% pa že prej.

Podatki kažejo, da se učenke srečajo z ličili že zelo zgodaj, nekatere že v vrtcu, velika večina pa v nižjih razredih osnovne šole. Torej je naša 1. hipoteza ovržena.

1. hipoteza	
Večina deklic začne uporabljati ličila v zadnji triadi OŠ.	

4.2 Uporaba maskare pri prvem ličenju

88 učenk smo vprašali, ali so pri prvem ličenju uporabile tudi maskaro. Njihove odgovore smo zbrale v tabeli.

Tabela 3: Uporaba maskare pri prvem ličenju

Ali si pri prvem ličenju uporabila tudi maskaro?			
Razred	da	ne	se ne liči
1.r	1	10	0
2.r	0	3	1
3.r	1	3	1
4.r	1	7	0
5.r	6	3	0
6.r	9	8	0
7.r	5	3	4
8.r	10	2	2
9.r	4	1	3
Skupaj (N=88)	37	40	11
Skupaj (%)	42%	45%	13%

88 učenk smo vprašali, ali so pri prvem ličenju uporabile tudi maskaro. Pri prvem ličenju je samo 37 učenk ali 42% učenk uporabilo tudi maskaro, ostalih 58% učenk pa ni uporabilo maskare. V skupino 58% učenk, ki ni uporabilo maskare, se jih 13% sploh ne liči, 45% učenk pa prvem ličenju niso uporabile maskare. Vidimo, da večina učenk pri prvem ličenju ni uporabila maskare. S tem je naša 2. hipoteza ovržena.

2. hipoteza	
Večina učenk je pri prvem ličenju uporabila tudi maskaro	

4.3 Izvor ličil za prvo ličenje

88 učenk naše šole smo vprašale, kje so dobile ličila za prvo ličenje. Njihove odgovore smo zapisale v tabelo.

Tabela 4: Kje so učenke dobile ličila za prvo ličenje?

Kje si dobila ličila za prvo ličenje?				
Razred	dali starši	dali prijatelji	kupila sama	se ne liči
1.r	11	0	0	0
2.r	3	0	0	1
3.r	4	0	0	1
4.r	6	1	1	0
5.r	7	2	0	0
6.r	13	1	3	0
7.r	8	0	0	4
8.r	9	0	3	2
9.r	4	1	0	3
Skupaj (N=88)	65	5	7	11
Skupaj (%)	74%	6%	8%	13%

Anketirale smo 88 učenk naše šole, starih 6-15 let in 15 mamic. Učenke so reševale kratko anketo na papirju, mamice pa so na vprašanja odgovarjale v spletni anketi. Večina učenk, 74% je ličila za prvo ličenje dobila pri starših, samo 6% pri prijateljih in 8% jih je kupila sama. 13% pa se sploh ne liči.

Glede na te ugotovitve, lahko rečemo, da je naša 3. hipoteza potrjena.

3. hipoteza	
Večina učenk je ličila za prvo ličenje dobila pri starših.	

4.4 Prvo ličenje pri ženskah treh generacij

Učenke, njihove mamice in stare mame smo vprašale, kdaj so začele uporabljati ličila in opazovale odgovore glede na generacijo, ki ji pripadajo. Učenke smo razdelile v dve skupini, na tiste, ki obiskujejo razredno stopnjo (1.-5. razred, stare 6-11 let) in na tiste, ki obiskujejo predmetno stopnjo (6.-9. razred, stare 12-15 let).

Tabela 5: Učenke, ki se še nikoli niso ličile

Število učenk, ki se še nikoli niso ličile								
1. r	2. r	3. r	4. r	5. r	6. r	7. r	8. r	9. r
0	1	1	0	0	0	4	2	3
Nižje razrede (razredno stopnjo) obiskuje 37 učenk, starih 6-11 let. Od teh se le 2 še nista nikoli ličili in to je samo 5 % vseh učenk, ki smo jih anketirale.					Višje razrede (predmetno stopnjo) obiskuje 51 učenk. Od teh se jih 9 še nikoli ni ličilo, to je 18 % učenk.			

Tabela 6: Starost pri prvem ličenju

Starost (v letih) pri prvem ličenju	manj kot 15	15 – 19	20 – 30	več kot 30	se ne liči
Mamice (N = 15)	1	7	6	0	1
Stare mame (N=14)	0	0	4	1	9

Opazimo lahko, da:

- Najmlajše učenke na naši šoli se začnejo ličiti prej kot so se začele starejše učenke naše šole. To smo ugotovile že pri dokazovanju 1. hipoteze.
- Večina učenk se začne ličiti že na razredni stopnji.
- Večina mamic se v osnovni šoli ni ličila.
- Večina starih mam se je začela ličiti šele po 20. letu starosti.

Na podlagi teh ugotovitev je naša 8. hipoteza potrjena.

4. hipoteza	
Starostna meja pri prvem ličenju se znižuje.	

4.5 Uporaba maskare za trepalnice pri učenkah

Vseh 88 anketiranih učenk smo vprašale, ali sedaj uporabljajo maskaro za trepalnice. Njihove odgovore smo zapisale v tabelo.

Tabela 7: Uporaba maskare pri učenkah

Ali sedaj še uporabljaš maskaro?					
Razred	da	ne	se ne ličijo		
1.r	2	9	0		
2.r	0	3	1		
3.r	4	0	1		
4.r	6	2	0		
5.r	7	2	0		
6.r	11	2	4	DA	NE
7.r	4	6	2	4	8
8.r	9	2	3	9	5
9.r	5	3	0	5	3
Skupaj 7., 8. in 9.r (N=34)				18	16
Skupaj 7., 8. in 9.r (%)				53%	47%
Skupaj vsi (N=88)	48	29	11		
Skupaj vsi (%)	55%	33%	12%		
	55%	45%			

34 deklic 7. 8. in 9. razreda smo vprašale ali sedaj uporabljajo maskaro. Iz podatkov v tabeli vidimo, da jih 18 deklic ali 53% uporablja maskaro, 47 % pa maskare ne uporablja. V teh 48% so vključene deklice, ki se ličijo in ne uporabljajo maskare ter deklice, ki se nikoli ne ličijo. Glede na to, da večina deklic uporablja maskaro, lahko potrdimo našo 5. hipotezo.

5. hipoteza	
Večina učenk v 3. triadi že uporablja maskaro.	

Iz radovednosti, pa smo pogledale še, koliko učenk cele naše šole uporablja maskaro. Bile smo kar malo presenečene, ko smo ugotovile, da od 88 vprašanih učenk, maskaro uporablja kar 48 učenk, kar je 55%. To pomeni, da so učenke od 1.-6. razreda dvignile delež uporabe maskare iz 53% na 55%. Kasneje smo ugotovile, da večina od teh 55% deklic uporablja maskaro redko ali celo samo ob posebnih priložnostih.

4.6 Razmišljanje učenk in njihovih mamic o uporabi maskare

6.H: Učenke in njihove mamice imajo enako mnenje o dovoljeni uporabi maskare pri osnovnošolkah

Tabela 8: Kaj o tem, da uporabljaš maskaro mislijo tvoji starši?

Kaj o tem, da uporabljaš maskaro mislijo tvoji starši?					
Razred	se strinjajo	se ne strinjajo	vseeno jim je	ne vedo za to	se ne ličim
1.r	1	1	0	0	9
2.r	0	0	0	0	4
3.r	1	2	1	0	1
4.r	4	0	2	0	2
5.r	1	3	3	0	2
6.r	3	5	3	0	6
7.r	0	1	3	0	8
8.r	5	2	2	0	5
9.r	1	1	2	1	3
Skupaj (N=88)	16	15	16	1	40
Skupaj (%)	18%	17%	18%	1%	45%
	16+15+16+1=48 učenk, ki uporabljajo maskaro, kar je 55%				45% učenk

Maskaro uporablja 48 učenk ali 55% anketirank. Vprašali smo jih, kaj o tem, da uporabljaš maskaro mislijo tvoji starši. Odgovori učenk so se razlikovali in jih lahko razdelimo v tri glavne in enakovredne skupine.

- Tretjina, to je 16 učenk ali 33,3% učenk, jih misli, da se starši strinjajo s tem, da uporabljajo maskaro.
- Tretjina, to je 16 učenk ali 33,3% učenk, jih misli, da je staršem vseeno, ker uporabljajo maskaro.
- Malo manj kot tretjina, to je 15 učenk ali 31% učenk pa jih misli, da se starši ne strinjajo s tem, da uporabljajo maskaro.

Podobni dve vprašanji smo zastavile tudi 15 mamicam in 14 starim mamam naših učenk:

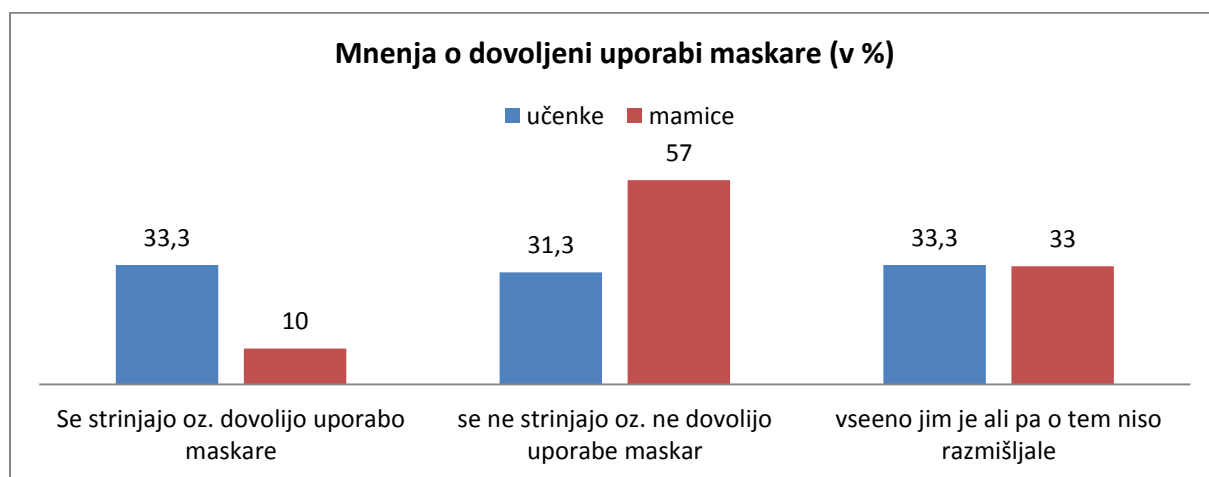
- Ali bi dovolili osnovnošolskim deklicam, da uporabljajo maskaro v času pouka?
- Ali bi dovolili osnovnošolskim deklicam, da uporabljajo maskaro doma, ob sobotah in nedeljah?

Vprašale smo jih tudi, pri kateri starosti deklic je najbolj sprejemljivo, da bi lahko začele uporabljati maskaro?

Njihove odgovore smo zapisale v spodnjo tabelo, v kateri se lepo vidi, da ima večina mamic bolj enotno mnenje o uporabi maskare pri osnovnošolskih deklicah. Večina (60% oz. 53,3%) mamic ne bi dovolila učenkam uporabljati maskare. Zelo malo mamic (6,7% oz. 13,3%) bi dovolilo uporabo maskar. Vse ostale, ki jih je 33,3%, pa o tem še niso razmišljale ali pa jim je vseeno.

Tabela 9: Primerjava odgovorov učenk in njihovih mamic

	Se strinjajo oz. dovolijo uporabo maskare	se ne strinjajo oz. ne dovolijo uporabe maskar	vseeno jim je ali pa o tem niso razmišljale
učenke	33,30%	31,30%	33,30%
mamice	10 % (6,7 oz. 13%)	57 % (60 oz 53,3%)	33%

Graf 1: Mnenja učenk in njihovih mamic o dovoljeni uporabi maskare

Vidimo, da se mnenja učenk in njihovih mamic kar precej razlikujejo. Učenk, ki mislijo, da jim starši dovolijo uporabljati maskaro, je za 2% več kot tistih učenk, ki mislijo, da jim starši ne dovolijo uporabljati maskare. Pri starših je ravno obratno, le da je razlika veliko večja. Mamic, ki osnovnošolkam ne bi dovolile uporabljati maskare je skoraj 6-krat več kot tistih, ki bi jim uporabo maskare dovolile. Vidimo, da se mnenje učenk ne ujema z mnenjem njihovih mamic. Na podlagi te ugotovitve lahko našo 6. hipotezo ovržemo.

6. hipoteza	
Učenke in njihove mamice imajo enako mnenje o uporabi maskare pri osnovnošolkah.	

Tabela 10: Kdaj bi deklice lahko začele uporabljati maskaro?

	Pri kateri starosti deklic je najbolj sprejemljivo, da bi lahko začele uporabljale maskaro?		
	15-16 let	17-19 let	več kot 20 let
Mamice (N=15)	4 ali 27 %	7 ali 46 %	4 ali 27 %
Stare mame (N=14)	0 ali 0 %	6 ali 43 %	8 ali 57 %
Skupaj (N=29)	4 ali 14 %	13 ali 45 %	12 ali 41 %

Večina učenk na naši šoli se je že ličila. Večina učenk naše šole pravi, da se njihovi starši strinjajo z uporabo ličil ali pa mislijo, da je staršem vseeno. Hkrati pa je večina njihovih mamic mejo za prvo uporabo maskar postavila visoko, v starost 17-19 let, večina starih mam pa to mejo postavlja še više, v starost 20 let in več.

4.7 Razmišljanje o škodljivosti maskar

Vprašanje »Ali mislite, da je maskara za trepalnice lahko škodljiva za oči?« smo zastavile trem skupinam oseb. Odgovore smo zbrale in so zapisani v spodnji tabeli:

Skupina (A)

- 88 učenk naše šole
- reševale anketo na papirju

Skupina (B)

- 15 mamic in 14 starih mam učenk naše šole
- spletna anketa in pogovor v živo

Skupina (C)

- 20 zaposlenih v kozmetičnih salonih, drogerijah, lekarnah, pri optiku, dermatologu in na srednji šoli za kozmetiko
- pogovor v živo, po telefonu ali po e-pošti

Tabela 11: Razmišljanje o škodljivosti maskar

Ali se ti zdi uporaba maskare škodljiva za oči?				
Skupina (A)	da	ne	o tem še nisem razmišljala	ni odgovora
1.r	1	7	3	0
2.r	3	0	0	1
3.r	1	1	2	1
4.r	1	4	3	0
5.r	2	2	5	0
6.r	4	4	9	0
7.r	6	1	5	0
8.r	5	5	4	0
9.r	2	3	3	0
Skupaj učenke (N=88)	25	27	34	2
Skupaj učenke (%)	28 %	31 %	39 %	2%
Skupina (B)	da	ne	o tem še nisem razmišljala	
Mame, st. mame (N=29)	20	6	3	
Mame, st. mame (%)	69 %	21 %	10 %	
Skupina (C)	da	ne		
Skupaj zaposleni (N=20)	13	7		
Skupaj zaposleni (%)	66 %	35 %		

Mnenja učenk so deljena . Največ je takih učenk, ki o tem še niso razmišljale, sledijo jim učenke, ki mislijo, da maskara ni škodljiva, najmanj pa je takih učenk, ki mislijo, da je maskara za trepalnice lahko škodljiva za oči.

Tudi mnenja mamic so deljena. Le da se odgovori mamic razlikujejo od odgovorov učenk. Večina, 53% mamic, misli, da je maskara lahko škodljiva za oči, 27% jih misli, da ni škodljiva in 20 % jih o tem še ni razmišljalo.

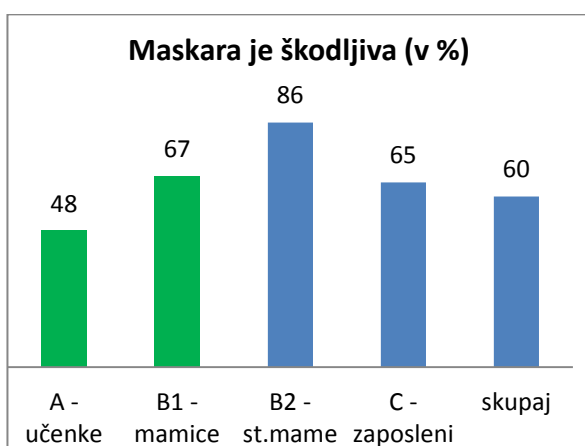
Tudi mnenja oseb v skupini (C) so deljena. Večina, 61% vprašanih pravi, da je uporaba maskare škodljiva ali pogojno škodljiva. 39% vprašanih pa misli, da maskare niso škodljive. Kar 9 od 18 vprašanih je že srečalo osebe, ki so imele težave z očmi zaradi uporabe maskar, npr. alergije, vnete, pordele in pekoče oči. Po njihovem mnenju so vzroki za alergije:

- sintetične sestavine
- konzervansi in barvila

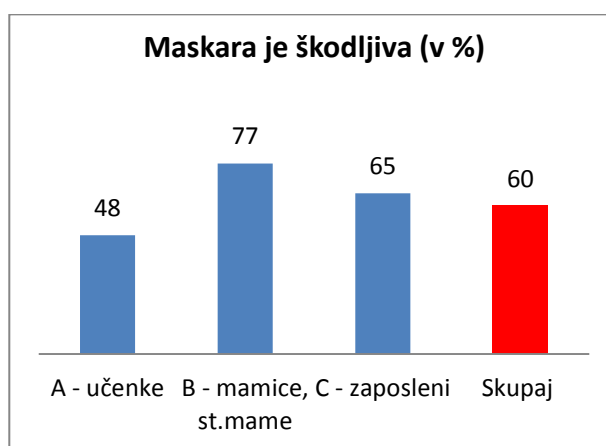
- delčki maskare, ki padejo v oči
- uporaba starih maskar

Tabela 12: Splošno mnenje o škodljivosti maskare

Ali se ti zdi uporaba maskare škodljiva za oči?		
	da	ne
A – učenke (N=54)	25	27
B – mamice (N=12), stare mame (N=14)	20	6
C – zaposleni (N=20)	13	7
Skupaj vsi (N=98)	58	40
Skupaj vsi (%)	60 %	40 %

Graf 2: Primejava mnenj o škodljivosti maskare

Graf 3: 60% anketirancev misli, da je maskara škodljiva

Skupaj je na to vprašanje odgovorilo 137 oseb, od katerih smo za končno ugotovitev izločile tistih 39 oseb, ki se za odgovor (da/ne) niso mogle odločiti, ker o tem še niso razmišljale. Od 98 oseb, ki nam je odgovorilo z da/ne pa jih večina, 60% misli, da je uporaba maskare škodljiva. Na podlagi teh ugotovitev lahko našo 7. hipotezo ovržemo.

7. hipoteza	
Večina anketiranih meni, da uporaba maskare ni škodljiva.	

4.8 Komunikacija med materami in hčerami

Mamicam učenk, ki obiskujejo 7., 8. in 9. razred smo zastavile vprašanje » Ali se o pravilni uporabi ličil, odstranjevanju ličil in kemikalijah, ki jih ličila vsebujejo, pogovarjate s svojo hčerko?«

Odgovorilo je 15 mamic, njihovi odgovori so zapisani v spodnji tabeli:

Tabela 13: Pogostost pogovorov mamic s hčerkami o kozmetiki

	da, zelo pogosto	da, pogosto	da, včasih	da, redko	ne	ni potrebno, hči se ne liči
Odgovori (%)	0 %	7 %	33 %	7 %	20 %	33 %

Vidimo, da se le 7 % staršev pogosto pogovarja o kozmetiki s svojimi hčerkami, vseh ostalih 93 % staršev pa se o kozmetiki pogovarja včasih, redko ali pa se sploh ne. Veliko je tudi staršev, ki se o kozmetiki ne pogovarjajo zato, ker se njihove hčerke ne ličijo. V 6. hipotezi smo ugotovili, da se mnenja učenk in njihovih mamic o dovoljeni uporabi maskar kar precej razlikujejo. Sklepamo, da tudi zato, ker se premalo pogovarjajo o tem. Na podlagi teh ugotovitev lahko potrdimo našo 8. hipotezo.

8. hipoteza	
Mamice se s hčerkami bolj malo pogovarjajo o kozmetiki in njeni uporabi.	

5 SKLEPI

V naši raziskovalni nalogi smo se lotile tematike, ki je za odraščajoča dekleta zelo zanimiva in aktualna. Raziskovale smo prvi make-up učenk naše šole. Glede na to, da je maskara za trepalnice med učenkami popularna, povrh vsega pa je njeno uporabo najlažje skriti pred starši, smo se odločile, da bomo ob raziskovanju make-upa pri učenkah raziskale tudi uporabo maskare za trepalnice.

Najprej smo iskale podatke o ličenju in maskari. Nismo pričakovale, da je na spletu objavljenih toliko zanimivih stvari. Zvedele smo, da so telo in obraz poslikavali že v predzgodovinskih časih. Najprej so to počeli zato, da so lažje lovili in se skrivali pred divjimi živalmi. Kasneje pa so to počeli zaradi drugačnih vzrokov; da so prestrašili nasprotnike in pokazali svoj položaj v skupini (poglavar, vrač, bojevnik,..). Še kasneje pa so uporabo kozmetike usmerjali moda, oblast in nova odkritja v pripravi ličil. Bila so obdobja, ko so se ličili vsi in obdobja, ko so se samo ženske. Ličenje je bilo včasih bolj in včasih manj izrazito. Uporabljali so različna ličila, od katerih so bila nekatera tudi zelo strupena. Tudi danes se v ličilih še najdejo strupene snovi. Ko odkrijejo take izdelke, jih morajo izločiti iz prodaje. To pa ne pomeni, da v preostali ličilih ni nevarnih snovi. Vsebujejo konzervanse in umetna barvila, zato moramo biti previdni. Enako kot za ličila velja tudi za maskare. Že davno v preteklosti so si temnili trepalnice. Najprej so uporabljali oglje, saje ali pepel, ki so jim primešali rastlinske sokove. Predhodnico sodobne maskare je iz premogovega prahu in vazelina okoli leta 1850 izdelal Eugene Rimmel. Postala je tako popularna, da še danes beseda »rimel« v nekaterih jezikih pomeni maskara. V 20. stoletju se je maskara še spreminjala, najprej jo je let 1917 izboljšal Tom Lyle Williams in jo poimenoval po svoji sestri Maybelline. Reklji so ji »cake maskara«, ker je bila to trda ploščica, po kateri je ženska potegnila z mokro krtačko. Maskaro v tubi s krtačko kot jo poznamo danes, pa je pozneje izzumil Max Faktor.

V raziskovalnem delu smo se osredotočile na pogovore in anketiranje učenk, njihovih mamic in starih mam. V anketi smo jih spraševale o njihovi sedANJI in prvi uporabi make-upa in o njihovi sedANJI in prvi uporabi maskare. Zbrale smo njihove odgovore, jih primerjale in na podlagi ugotovitev smo lahko potrdile ali ovrgle naše hipoteze.

Tabela 14: Pregled potrjenih in ovrženih hipotez

1. hipoteza	Večina deklic začne uporabljati ličila v zadnji triadi OŠ.	✘
2. hipoteza	Večina učenk je pri prvem ličenju uporabila tudi maskaro.	✘
3. hipoteza	Večina učenk je ličila za prvo ličenje dobila pri starših.	✔
4. hipoteza	Starostna meja pri prvem ličenju se znižuje.	✔
5. hipoteza	Večina učenk v 3. triadi že uporablja maskaro.	✔
6. hipoteza	Učenke in njihove mamice imajo enako mnenje o uporabi maskare pri osnovnošolkah.	✘

7. hipoteza	Večina anketiranih meni, da uporaba maskare ni škodljiva.	
8. hipoteza	Mamice se s hčerkami bolj malo pogovarjajo o kozmetiki in njeni uporabi.	

Nekatere ugotovitve nas niso presenetile. Pravilno smo predvidevale, da ličila uporablja večina učenk v 3. triadi naše šole in da se starostna meja za prvo ličenje znižuje. Nismo pa pričakovale, da bo delež učenk razredne stopnje, ki so se že ličile, tako velik in da se je to zgodilo tako zgodaj v otroštvu, pri nekaterih že v vrtcu. Presenetljivo je, da večina deklic, ki se še nikoli niso ličile, obiskuje višje razrede.

Tabela 15: Zelo malo učenk se še nikoli ni ličilo

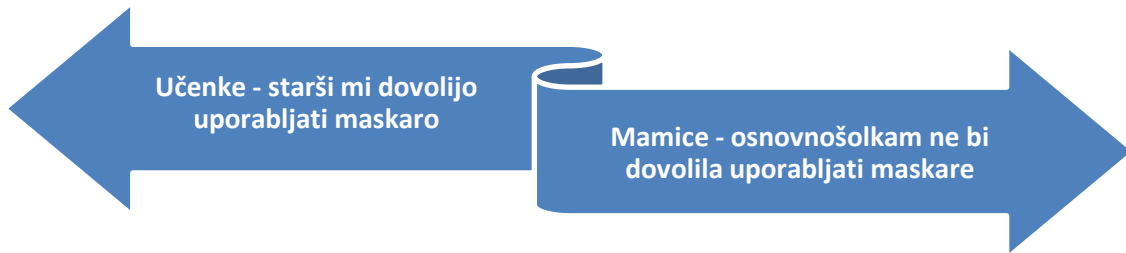
Število učenk, ki se še nikoli niso ličile								
1. r	2. r	3. r	4. r	5. r	6. r	7. r	8. r	9. r
0	1	1	0	0	0	4	2	3
2 učenki predstavljata 5 % anketiranih učenk.					9 učenk predstavlja 18 % anketiranih.			

Lepo se je dalo opazovati nižanje starostne meje pri prvem ličenju. Učenke so se prvič naličile že zgodaj v svojem otroštvu. Ličila pa so dobile pri svojih starših. Večina mamic teh učenk pa se je prvič naličila pri starosti 15-19 let, večina starih mam pa še kasneje. Ličila za prvo ličenje so si vse kupile same.

Tabela 16: Starostna meja za prvo ličenje se znižuje

	mlajše učenke	starejše učenke	mamice	stare mame
Starost ob prvem ličenju	6-7 let	12-13	15-19 let	20-30 let

Starejše učenke naše šole, ki uporabljajo maskaro, smo vprašale, če se starši strinjajo s tem. Njihove mamice pa smo vprašale, ali bi osnovnošolkam dovolile uporabo maskare. Odgovori se niso ujemali. Medtem, ko je večina učenske mislila, da jim starši dovolijo uporabo maskare, so imele mamice nasprotno mnenje, da osnovnošolkam ne bi dovolile uporabe maskare. Zanimivo bi bilo raziskati, zakaj prihaja do takega neskladja. Menimo, da zaradi tega, ker se učenke in njihovi starši premalo pogovarjajo. To sklepamo tudi na podlagi odgovorov na dve vprašanji: »Ali mislite, da je uporaba maskare škodljiva?« in »Ali se o ličenju in pravilni uporabi make-upa pogovarjate s hčerkami?«. Vsi, tako učenke kot mamice, mislijo, da je uporaba maskare škodljiva, kljub temu pa se o tej tematiki večina mamic bolj redko pogovarja s svojimi hčerkami. Morda je teh pogovorov manj, ker starši ne vedo najboljše, kaj je v maskari takega, da lahko škoduje očem. Ko smo o tem spraševale prodajalke v drogerijah in druge odrasle osebe, so le nekateri našli konkretne sintetične sestavine, barvila in konzervanse in nas opozorili, da ličila ne smejo biti prestara.

Pri izdelavi raziskovalne naloge smo se veliko naučile. Ne samo o kozmetiki in maskari, ampak tudi o tem, da ima vsako ličilo zanimivo zgodovino, ki sploh ni enostavna, da se je s časom spreminjalo in da so se spreminjale tudi navade ljudi, ki so ga uporabljale. Vesele smo, da se razumemo med seboj in da smo se med raziskovanjem veliko družile, se pogovarjale in tudi zabavale.

6 POVZETEK

Skozi celotno zgodovino človeške civilizacije so ljudje poslikavali svoje telo in obraz. Z razvojem človeštva se je ohranjala sporočilnost poslikanega telesa, spreminjali so se le intenziteta, uporabljeni materiali, barve in vzorci poslikav, pa tudi družbeni položaj naličenih oseb in odnos oblasti do ličenja. Vedno pa je poslikava vključevala tudi oči. Tako kot danes so na veke in trepalnice nanašali barve.

V raziskovalni nalogi smo opisale zgodovino ličenja in največ pozornosti namenile maskari za trepalnice. Poiskale smo podatke o nastanku in razvoju maskare, informacije o sestavinah maskare in o nezaželenih posledicah zaradi njene uporabe, ter pregledale embalažo maskar na trgovskih policah. Zanimalo nas je, pri kateri starosti se deklice prvič naličijo, kje dobijo ličila in kakšno mnenje imajo o ličenju in uporabi maskar njihovi starši. Za intervju smo prosile in k reševanju ankete povabile ženske treh generacij, osnovnošolke, njihove mame in stare mame, ter primerjale njihove odgovore. Ugotovile smo, da v višjih razredih naše šole uporablja maskaro približno polovica učenk, da se starostna meja za prvi make-up znižuje in da deklice dobijo ličila za prvo ličenje prav pri svojih starših. Presenetila nas je ugotovitev, da se danes deklice začnejo ličiti že v nižjih razredih OŠ, nekatere pa že v vrtcu, in da se starši o pravilni uporabi, škodljivosti in odstranjevanju ličil redko pogovarjajo s svojimi hčerkami ali pa se sploh ne. Mislimo, da bi morale biti takih pogovorov več, saj po TV slišimo le reklame za lepoto.

7 ZAHVALE

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam pomagali pri raziskovanju in izdelavi raziskovalne naloge. Vsem učenkam naše šole, še posebej učenkam 7., 8. in 9. razreda OŠ Frana Kocbeka Gornji Grad, se zahvaljujemo za pogovor in odgovore na anketna vprašanja. Za pogovor in za sodelovanje v anketi se zahvaljujemo tudi mamicam in starim mamam učenk, ki obiskujejo 7.r, 8.r in 9. razred naše šole. Še posebej pa se zahvaljujemo za spodbudo in pomoč svojim staršem in mentorici, gospe Dušanki Colnar.

8 PRILOGE

8.1 Anketa o uporabi kozmetike za mamice deklic, ki obiskujejo OŠ

Tajda, Laura in Manca smo učenke OŠ Frana Kocbeka Gornji Grad in delamo raziskovalno nalogo o kozmetiki in maskarah za trepalnice, za katero potrebujemo nekaj podatkov. Zato vas prosimo, da rešite spodnjo anketo.

Hvala!

Vnesite svoje informacije:

Spol

Starost

1. Pri kateri starosti ste prvič uporabili ličila? Z besedo ličila mislimo na šminko, senčilo za veke, črtalo za veke, maskaro za trepalnice, puder, itd. Vprašanja se ne nanašajo na maskare ali na vlogo v gledališki igri.

- 7 - 10 let ali ko sem bila na nižji stopnji OŠ
- 12 -14 let ali ko sem bila na višji stopnji OŠ
- 15 - 19 let ali ko sem bila v srednji šoli oz.
- 20 - 30 let
- še nikoli nisem uporabljala ličil

2. V kateri razred ste hodili takrat, ko ste prvič uporabili ličila?

- 1. razred
- 2. razred
- 3. razred
- 4. razred
- 5 razred

3. V kateri razred ste hodili takrat, ko ste prvič uporabili ličila?

- 6. razred
- 7. razred
- 8. razred
- 9 razred

4. Ponovno pomislite na svoje prvo ličenje. Ali so vaši starši takrat vedeli za to?

- da
- ne

5. Za kakšno priložnost ste se takrat naličili?

- za poseben dogodek v šoli ali službi (valeta, proslava, matura, sestanek ...)
- za poseben dogodek izven šole ali službe (birma, ples, rojstni dan, poroka...)
- za običajen dan v šoli ali službi
- za običajen dan izven pouka ali službe
- drugo

6. Kje ste takrat dobili ličila?

- pri starših
- pri prijateljih
- sama sem jih kupila

7. Ali ste pri prvem ličenju uporabili tudi maskaro?

- da
- ne

8. Od spominov na prvo uporabo kozmetike se preselimo v sedanjost. Ali zdaj uporabljate maskaro?

- da
- ne

9. Kako pogosto uporabljate maskaro?

- vsak dan
- 3-4 krat na teden
- 1-2 krat na teden
- zelo redko, le ob posebnih dogodkih

10. Zakaj uporabljate maskaro?

- da imam lepši zunanji videz
- da me okolica bolj opazi
- zato, da nisem drugačna kot druge ženske
- druga ličila uporabljam, maskare pa nikoli
- Drugo

11. Zakaj ne uporabljate maskare?

- ker se mi to zdi "brez veze"

- ker imam naravno lepe trepalnice
- ker imam alergijo
- ker se mi zaradi kemikalij v njej zdi škodljiva

12. Kaj mislite, v katerem starostnem obdobju največ žensk uporablja maskaro?

- v osnovni šoli
- v srednji šoli
- pri starosti 20 -30 let
- pri starosti 31 - 40 let
- pri starosti, ki je večja od 40 let

13. Prosimo, vpišite svoj status.

- sem deklica, ki obiskuje OŠ
- sem mati deklice, ki obiskuje OŠ
- sem stara mama deklice, ki obiskuje OŠ

14. Ali bi vi dovolili osnovnošolskim deklicam, da uporabljajo maskaro v času pouka?

- bi dovolila
- ne bi dovolila
- mi je vseeno
- o tem še nisem razmišljala

15. Ali bi vi dovolili osnovnošolskim deklicam, da maskaro uporabljajo doma, ob sobotah in nedeljah?

- bi dovolila
- ne bi dovolila
- mi je vseeno

16. Kakšno je vaše mnenje, pri kateri starosti deklic je najbolj sprejemljivo, da bi lahko začele uporabljati maskaro?

- manj kot 8 let
- 8 - 10 let
- 11 - 12 let
- 13 - 14 let
- 15 - 16 let
- 17 - 19 let
- več kot 20 let

17. Katero od ličil se vam za osnovnošolske dekljice zdi še najbolj sprejemljivo?

- šminka
- senčilo za veke
- maskara za trepalnice
- lak za nohte
- nobeno, ne odobravam make-up pri tako mladih deklicah

18. Ali mislite, da je uporaba maskare škodljiva za oči?

- da
- ne
- o tem še nisem razmišljala

19. Ali se o pravilni uporabi ličil, odstranjevanju ličil in kemikalijah, ki jih ličila vsebujejo, pogovorjate s svojo hčerko?

- da, zelo pogosto
- da, pogosto
- da, včasih
- da, redko
- ne
- ni potrebno, moja hči ne uporablja ličil

9 VIRI

1. POKORNY, B., PETKOVŠEK, S. A. S., VRBIČ KUGONIČ, N., ŠALEJ, M., RIBARIČ LASNIK, C., ŠTRBENK, E., PAVŠEK, Z., STEBLOVNIK, K., POVŠE, A. 2012. Osnove znanstveno raziskovalnega dela, 8. dopolnjena izdaja. Velenje, Inštitut za ekološke raziskave ERICO
2. VOVK, S. 2008. Make up kot kanal za komuniciranje. Diplomski naloga. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede
3. VELECHOVSKI, A. 2010. Poslovni načrt podjetja Shift kozmetika d.o.o. Diplomski naloga. Ljubljana, Ekonomska fakulteta
4. CELEC, E. 2009. Ekološki trendi v kozmetični industriji: Lush. Diplomsko delo. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede
5. <http://www.24ur.com/ekskluziv/zanimivosti/kleopatrin-make-up-je-imel-zdravilne-ucinke.html>, 20. feb. 2013
6. <http://fashion.si/lepota-licenje/licila-nad-katerimi-boste-navdusene>, 20. feb. 2013
7. <http://eyelashesinhistory.com/>, 20. feb. 2013
8. <http://blog.sasa.com.my/2010/07/13/mascara-1-3/>, 20. feb. 2013
9. <http://www.cosmopolitan.si/lepota/legende-lepote-od-prve-maskare-do/>, 20. feb. 2013
10. <http://www.jewogle.com/article/ArtsHumanities/Fashion/9414/>, 20. feb. 2013
11. <http://www.natemaas.com/2011/11/max-factor.html>, 20. feb. 2013
12. http://www.bambino.si/spojine_v_maskari, 20. feb. 2013
13. <http://fashion.si/lepota-licenje/9-najboljsih-maskar-ki-jih-boste-vzljubile>, 20. feb. 2013
14. <http://www.bilkabaloh.com/?p=18415>, 20. feb. 2013
15. <http://www.alexami.si/zeliscno-mineralna-maskara.html>, 20. feb. 2013
16. <http://www.or-ca.si/>, 20. feb. 2013
17. http://ec.europa.eu/consumers/dyna/rapex/rapex_archives_en.cfm, 20. feb. 2013
18. http://www.ti.gov.si/si/nevarni_proizvodi/nevarni_proizvodi_rapex/, 20. feb. 2013
19. <http://www.bonzur.si/moda-lepota/kozmetika-ki-ni-testirana-na-zivalih/>, 20. feb. 2013
20. <http://forumi.si/ol.net/archive/index.php/t-15385.html>, 20. feb. 2013
21. <http://www.dzzz.si/>, 20. feb. 2013
22. <http://www.thebettermousetrap.me/personalities/11-people-who-inspired-the-cosmetics-world/>, 20. feb. 2013
23. <http://www.thebettermousetrap.me/personalities/11-people-who-inspired-the-cosmetics-world/>, 20. feb. 2013